

Onderzoek gemeentelijke revenuen energieopwek gemeente Wijchen

Concept presentatie gemeenteraad

Gemeente Wijchen wil in 2040 energieneutraal zijn en zoekt naar financiële voordelen voor de gemeente en haar inwoners

Ambitie is in 2040 energieneutraal

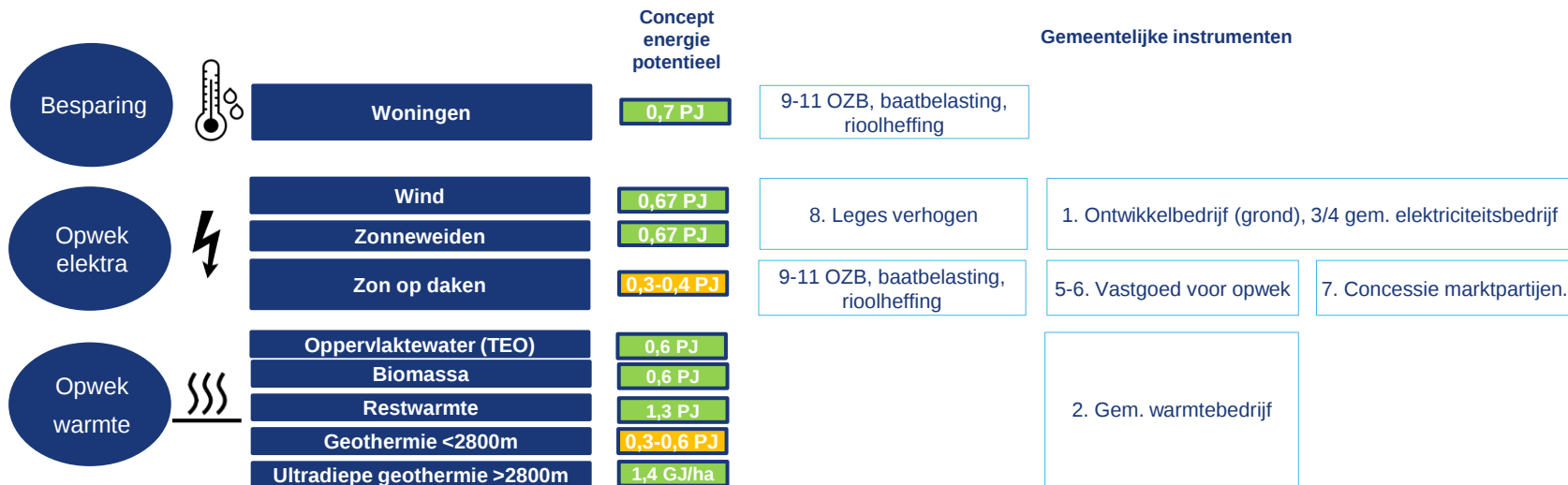
De gemeente Wijchen heeft in haar coalitieakkoord afgesproken om in 2040 energieneutraal te zijn. Deze ambitie is uitgewerkt in het energieplan 'Samen naar een duurzaam Wijchen'.

Om deze opgave te realiseren zoekt de gemeente naar

1. Financiële prikkels voor inwoners en bedrijven om bij te dragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen
2. Nieuwe verdienmogelijkheden voor gemeente en haar inwoners

Volgend uit de moties 2 "*vergroening OZB*" en 3 "*energiewinning in eigen beheer*", zoals besproken bij de begrotingsbehandeling d.d. 7 november 2019.

Er zijn kansrijke gemeentelijke instrumenten om revenuen te behalen ten gunste van de gemeente en de gemeenschap

Instrumenten die de meeste opbrengsten kunnen generen vragen om een presenterende rol van de gemeente

1. Ontwikkelbedrijf (grond), 3/4 gem. elektriciteitsbedrijf

5-6. Vastgoed voor opwek

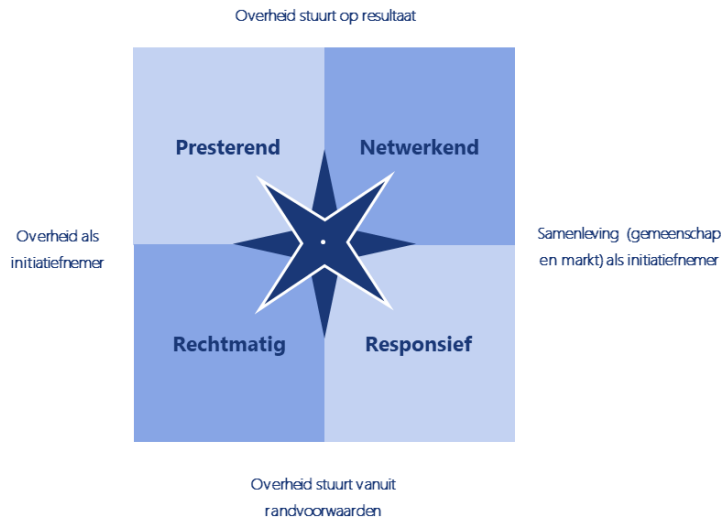
2. Gem. warmtebedrijf

9-11 OZB, baatbelasting,
rioolheffing

8. Leges verhogen

9-11 OZB, baatbelasting,
rioolheffing

7. Concessie marktpartijen.

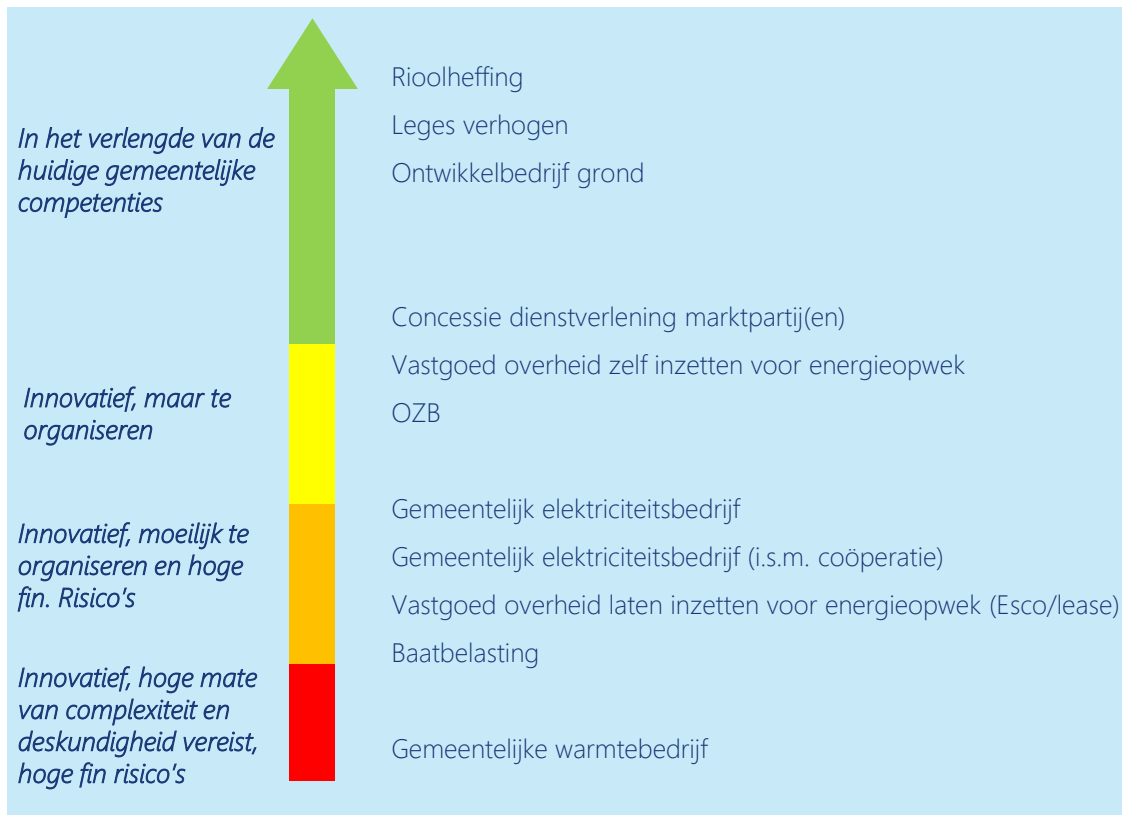

Vier perspectieven op overheidshandelen (NSOB)

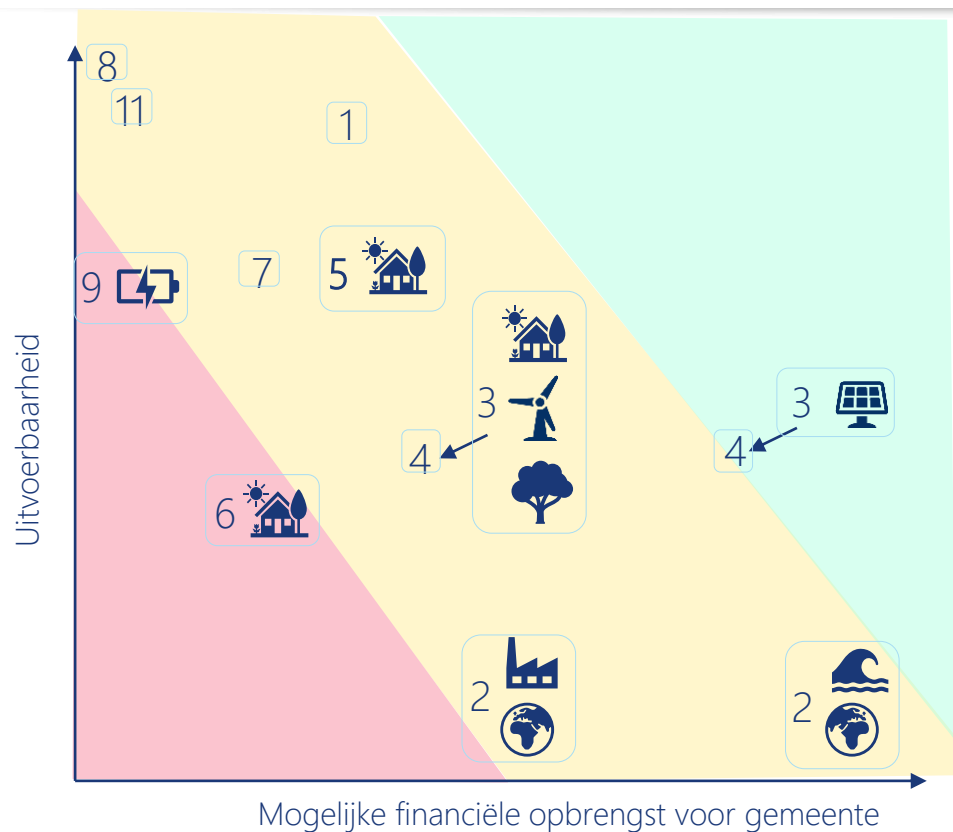
Instrumenten die de meeste opbrengsten kunnen genereren vragen ook om het nemen van financiële en organisatorische risico's

Organisatorische en financiële risico's gewaardeerd langs de volgende criteria:

- Organisatorische complexiteit (benodigde governance, samenwerking)
- Inhoudelijke expertise
- Huidige gemeentelijke organisatie en ervaring
- Gewenste financieringsbehoefte
- Financiële risico's

De financiële opbrengst van de instrumenten ten opzichte van de uitvoerbaarheid van de instrumenten

Legenda:

1. Ontwikkelbedrijf grond
2. Gemeentelijke warmtebedrijf
3. Gemeentelijk elektriciteitsbedrijf
4. Gemeentelijk elektriciteitsbedrijf (i.s.m. coöperatie)
5. Vastgoed overheid zelf inzetten voor energieopwek
6. Vastgoed overheid inzetten voor energieopwek (met ESCO-constructie of lease)
7. Concessie dienstverlening marktpartij(en)
8. Leges verhogen
9. OZB
10. Rioolheffing
11. Baatbelasting

De opbrengsten van de instrumenten zijn onzeker

Door:

1. Het theoretisch en realistische potentieel
2. De verwachte investerings- en exploitatiekosten

Daarom zijn we uitgegaan van

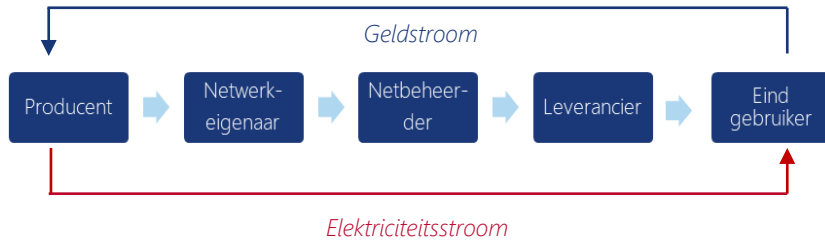
- de SDE++ per techniek (vaste basisbedrag SDE++)
- De beleidspotentie van energieopwek

Waarbij de oprichting van gemeentelijke energiebedrijven gericht op zonneweides, ultradiepe geothermie en aquathermie met oppervlaktewater de meeste revenuen kunnen realiseren

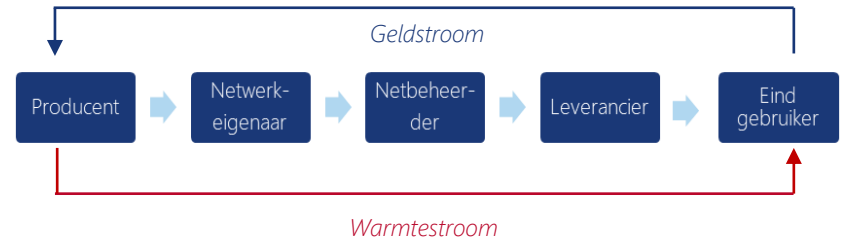
Beantwoording deelvragen

- Mag gemeente Wijchen binnen de vigerende wet- en regelgeving zelfstandig energie opwekken?
- Welke mogelijke rollen en posities kan de gemeente hier voor innemen en welke voor- en nadelen zijn er?
- Wat is het mogelijke verdienvermogen van gemeentelijke energieopwek?
- Welke participatie vanuit de gemeenschap is hierin mogelijk?

Mag gemeente Wijchen binnen de vigerende wet- en regelgeving zelfstandig energie opwekken?

- Elektriciteitsmarkt is sterk gereguleerd, met een scheiding tussen de infrastructuurbeheer en leverancier.
- Vrije markt voor keuze van elektriciteitsleverancier
- Als gemeente kan je de rol als **elektriciteitsproducent**, als **elektriciteitsleverancier** en als **klant/eindgebruiker** innemen.
- Daarnaast kan de gemeente partijen faciliteren om een rol in de keten in te nemen

- Warmtemarkt is gereguleerd maar sterk gebiedsgebonden
- Er is geen keuzevrijheid voor warmteleverancier
- Als gemeente kan je daarmee elke rol innemen
- Daarnaast kan de gemeente partijen faciliteren om een rol in de keten in te nemen

Welke mogelijke rollen en posities kan de gemeente hier voor innemen en welke voor- en nadelen zijn er? (1/3)

1. Instrumenten gericht op de elektriciteitsketen.
2. Instrumenten uit flankerend RO-beleid.
3. Instrumenten uit het grondbeleid.
4. Gemeentelijke belastinginstrumentarium.

Welke mogelijke rollen en posities kan de gemeente hier voor innemen en welke voor- en nadelen zijn er? (2/3)

1. Instrumenten gericht op de elektriciteitsketen.

Type instrument	Categorisering	Nadere uitwerking
1. Instrumenten gebaseerd op energiebeleid		
Actief energiebeleid	<i>Elektriciteit produceren en/of leveren</i>	Diverse type gemeentelijke elektriciteitsbedrijven: ☐ Gemeentelijk elektriciteitsproductiebedrijf • Zelf (voorbeeld Tegenstroom in de gemeente Haarlem) • Samenwerking met marktpartij (PPS) • Samenwerking met maatschappelijke partij (coöperatie) ☐ Gemeentelijk elektriciteitsleveringsbedrijf (geen voorbeeld van bekend) ☐ Gemeentelijk Investerings- en ontwikkelbedrijf
Passief energiebeleid	<i>Faciliteren van elektriciteitsproductie en/of levering</i>	Diverse manieren van faciliteren: ☐ Verstrekken subsidies ☐ Financiële participatie met weinig risico en geen of beperkte zeggenschap ☐ Omgevingsfonds ☐ Omgevingsmanamant ☐ Ontwikkelbedrijf (bieden van kennis, capaciteit en middelen) ☐ Gebruik van eigen vastgoed/grond voor opwek energie (door o.a. ESCO)

Welke mogelijke rollen en posities kan de gemeente hier voor innemen en welke voor- en nadelen zijn er? (3/3)

1. Instrumenten gericht op de elektriciteitsketen.

2. Instrumenten gebaseerd op flankerend RO-beleid

Planologische procedures, de inhoud van een bestemmingsplan en vergunningverlening

Huidige WRO + WABO versus nieuwe omgevingswet

3. Instrumenten uit het grondbeleid

Actief
grondbeleid

*Grondverwerving
(voorkeursrecht/onteigening)*

Gemeente kan een voorkeursrecht vestigen op gronden (met niet-agrarische bestemming) zodat zij het eerste recht van koop krijgt van gronden om ruimtelijke doeleinden te realiseren. Onteigening (als laatste redmiddel) kan door gemeente alleen ingezet worden als het algemeen belang wordt gediend.

Passief
grondbeleid

*Exploitatieplan, anterieur
overeenkomst, etc.*

De gemeente kan kosten verhalen (exploitatiebijdrage) bij bepaalde ruimtelijke besluiten.

4. Gemeentelijke belastinginstrumentarium

OZB, Leges

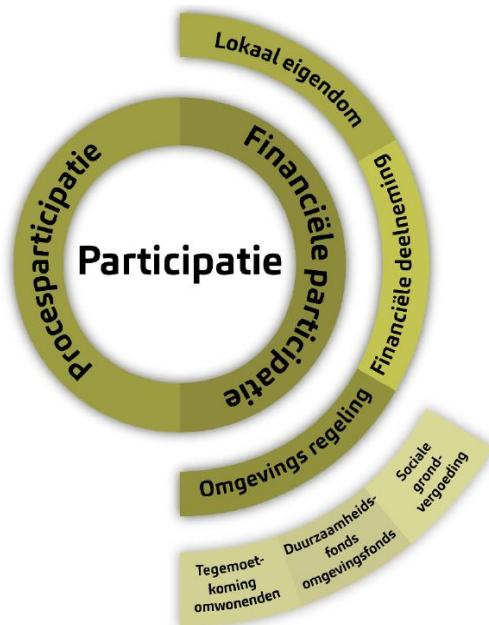
De gemeente kan binnen wettelijke kaders 'belastingen heffen'. Met de algemene belastingen kan een gemeente zelf bepalen waarvoor dat wordt ingezet.

Wat is het mogelijke verdienvermogen van gemeentelijke energieopwek?

- Theoretisch 13 mln revenu op basis van gegeven potentie
- Verdienvermogen afhankelijk van kostenstructuur projecten en participatie

Welke participatie vanuit de gemeenschap is hierin mogelijk?

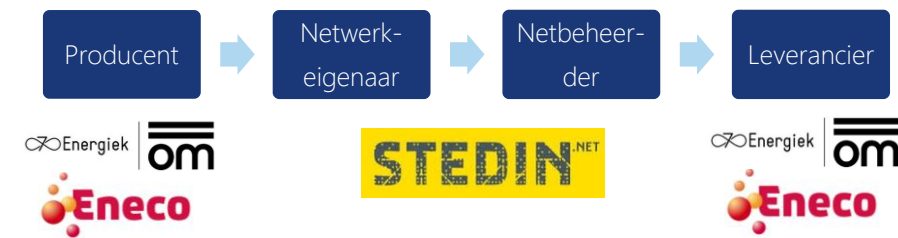
Elektriciteitsproductie

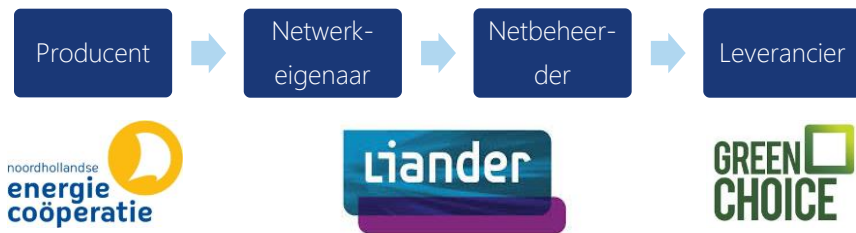
Warmteproductie

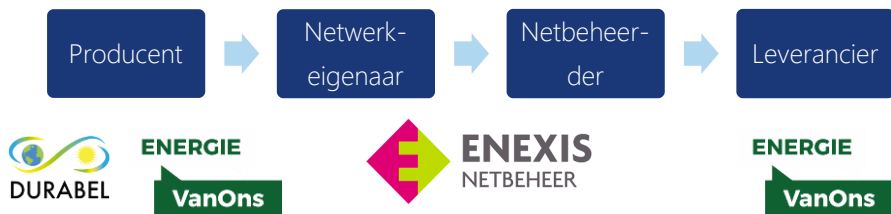
Er bestaan diverse voorbeelden van maatschappelijke participatiemodellen in de Nederlandse elektriciteitsmarkt

- Eneco (leverancier, 90%) en coöperatie Om (leverancier, 10%) leveren vanaf 2019 jaarlijks 57 GWh aan de gemeente Den Haag. Om werkt hiervoor samen met lokale energiecoöperatie Energiek 070. Eneco en Om willen met o.a. zonne-opwek binnen de gemeentegrenzen elektriciteit opwekken, bijvoorbeeld gericht op levering aan stadsdeelkantoren.

- De Noordhollandse Energiecoöperatie werkt samen met energieleverancier Greenchoice met als doel een volledig duurzaam Noord Holland. NHEC stimuleert zonne- en windprojecten in Noord-Holland (zowel bij particulieren en bedrijven, centraal en decentraal) en zijn betrokken bij Poldermolen Wieringermeer.

- Energie Coöperatie Durabel is een initiatief van een aantal bewoners uit Zuidwolde (gemeente Het Hogeland) om zowel energiebesparing als energieproductie te stimuleren. EC Durabel wil energie opwekken en is ook aangesloten bij Energie VanOns (een coöperatieve energieleverancier in de drie noordelijke provincies). Ook geeft EC Durabel voorlichting over energiebesparing en –productie. Bij opwek en levering is geen private partij betrokken.

Verdieping op varianten gemeentelijke elektriciteitsbedrijf

Er zijn verschillende type gemeentelijke energiebedrijven mogelijk en daarmee ook verschillende definities. De mate waarin een gemeente wil en kan 'samenwerken met de markt', 'welke sturing en invloed een gemeente wil hebben' en 'ook het risico wil en kan dragen' zijn bepalend voor een keuze hierin. In het onderzoek willen we drie varianten nader in kaart brengen:

1. Een gemeentelijk investerings- en ontwikkelbedrijf (voorbeeld gemeente Haarlem met Meermaker).
2. Een gemeentelijke energieproductiebedrijf (voorbeeld Tegenstroom in de gemeente Haarlem).
3. Een gemeentelijke energieleveringsbedrijf (geen voorbeeld van bekend).

Tegenstroom (Energie Bedrijf Haarlemmermeer BV) is opgericht door de gemeente Haarlemmermeer. De gemeente heeft 99% van de aandelen. Het is een sociale onderneming zonder winstoogmerk. Tegenstroom werkt samen met inwoners en ondernemers elektriciteit op en zij levert deze energie ook aan inwoners en ondernemers.

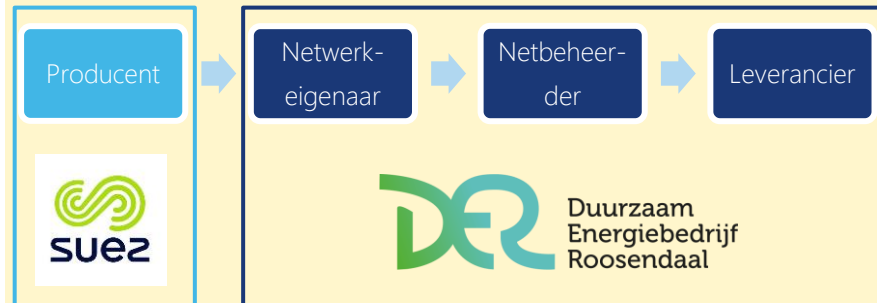
Meermaker is een investeringsfonds, opgericht door de gemeente Haarlemmermeer. Doel is om duurzaamheid te versnellen en op te schalen. Meermaker doet dit door partijen bij elkaar te brengen en het verstrekken van financiële bijdragen aan duurzame innovatieve projecten, die anders niet van de grond zouden zijn gekomen.

Verdieping op varianten gemeentelijke warmtebedrijf: voorbeelden (een selectie)

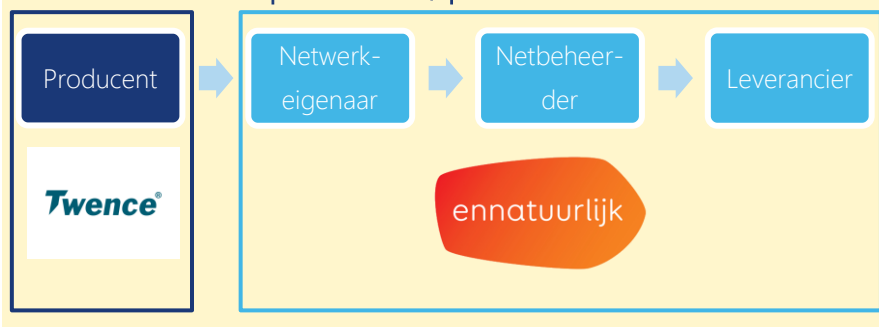
Volledige publiek eigendom

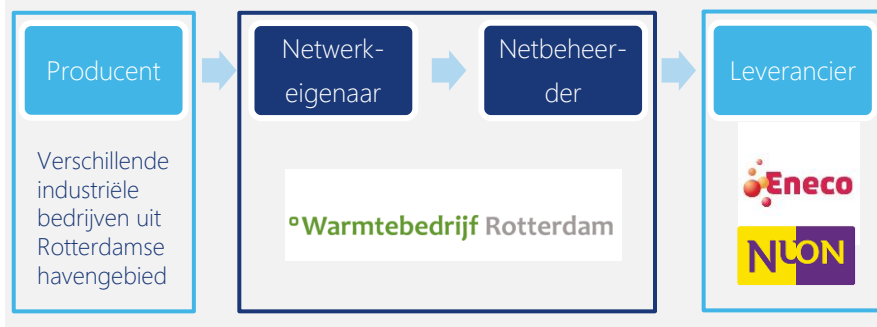
Private warmteproducent

Publieke warmteproducent, privaat net

Publiek net

Berenschot

www.berenschot.nl

 /berenschot